

Arhim. Paisie Teodorescu, la expoziția „Dincolo de Legendă. Neagoe Basarab”: A desfășurat o vastă operă culturală și ctitoricească

Arhimandritul Paisie Teodorescu, Vicar Patriarhal și slujitor la Paraclisul Catedralei Mântuirii Neamului, a participat duminică la deschiderea expoziției „Dincolo de Legendă. Neagoe Basarab”, prezentată în Galeria Națională de Artă Veche Românească, Muzeul Național de Artă al României.

Potrivit organizatorilor, expoziția este desfășurată cu ocazia Zilei Naționale a României și își propune să evidențieze contribuția esențială la cultura română a domnitorului Neagoe Basarab: cel de ctitor al Mănăstirii Curtea de Argeș și comanditar al multor opere de artă cu caracter religios, de autor al „Învățăturilor lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie” și inspirator al legendei „Meșterul Manole”.

Arhim. Paisie Teodorescu a declarat într-o intervenție la Radio Trinitas că

domnitorul Neagoe Basarab a desfășurat o vastă operă culturală și ctitoricească și a explicat în ce a constat aceasta.

„Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, am participat la expoziția Dincolo de legendă. Neagoe Basarab, organizată de Muzeul Național de Artă al României în cadrul Galeriei Naționale de Artă Veche Românească.

Această expoziție face parte dintr-un proiect mai amplu al Muzeului Național de Artă al României dedicat Zilei Naționale a României sub genericul „Pallady 150”. Mai precis au fost dedicate Zilei Naționale a României patru expoziții dedicate aniversării a 150 de ani de la nașterea pictorului Theodor Pallady (1871-1956), unul dintre cei mai importanți artiști români.

Cea de a cincea expoziție „Dincolo de legendă. Neagoe Basarab” prezintă arta bisericească românească din perioada Sfântului Voievod Neagoe Basarab, începutul secolului XVI și chiar mai târziu.

Secolul XVI, pentru întreaga Europă a stat sub semnul influenței crescute și al dominației otomane în regiune. Rezistența antiotomană, precum și alianțele cu puterile catolice vecine (Ungaria și Polonia) s-au dovedit soluții bune pentru salvarea ființei statale românești, dar nu au fost de natură să creeze românilor o situație optimă, astfel, Țara Românească, mai expusă presiunilor otomanilor decât Moldova și Transilvania, își va menține cu greu autonomia. Însă, deși tributare otomanilor și ciuntite prin ocuparea unor teritorii (Giurgiu, Dobrogea, Brăila), Țările Române și-au păstrat ființa statală și vechea organizare.

Călătorii străini, intrând în Țările Române dinspre sudul Dunării, remarcă imediat că au intrat în creștinătate, deoarece – spuneau ei – se înălțau cruci pe dealuri și mulțime de biserici, unde clopotele băteau liber, limba și obiceiurile românilor nu erau stingherite, nu existau garnizoane și administrație otomane, nu se puteau construi moschei; musulmanii nu se puteau stabili definitiv între creștini. Cu alte cuvinte, toate instituțiile creștine și structura social economică și politică locală funcționau.

Astfel, în această perioadă deosebit de dificilă, Biserica a continuat să rămână instituția cea mai importantă de spiritualitate și cultură, astfel încât creațiile culturale medievale târzii sunt în general de sorginte bisericească.

În 1512 a fost ridicat în scaunul țării, pentru prima oară, un boier din neamul Craioveștilor, Neagoe (1512-), care și-a luat numele de Basarab, revendicându-și astfel descendența din domnul Țării Românești, Basarab cel Tânăr și dreptul

sucesiunii la tron.

Neagoe Basarab a desfășurat o vastă operă culturală și ctitoricească. Cea mai de seamă dintre ctitoriile sale este biserica de la Curtea de Argeș. Cronicarul Gavriil Protul, cel dintâi egumen de la Muntele Athos, venit în țară cu ocazia sfințirii mănăstirii Curtea de Argeș, a scris „Viața patriarhului Nifon”, în care se aduc elogiile domnitorului Neagoe, prezentat ca urmaș al „preacucernicilor Basarabi”.

Tot sub domnia lui Neagoe își face apariția istoriografia oficială. În fresca de la Mănăstirea Snagov, unde este de asemenea ctitor, domnitorul Neagoe este redat cu vulturul bizantin de aur cu două capete, brodat pe îmbrăcămintea sa de brocat roșu, semn al asumării tradiției și moștenirii bizantine; în același spirit și-a botezat fiul și urmașul la tron, Teodosie (de la împăratul bizantin Teodosie cel Mare) și i-a dedicat „Învățăturile”, operă de înțelepciune și spiritualitate creștină, adevărat tratat politic și de diplomație, îndreptar de domnie și conduită morală. Neagoe, înrudit prin soția sa, Despina Milița, cu despoții sârbi, s-a considerat un urmaș al vechilor împărați creștini de altădată.

Felul în care a organizat sfințirea catedralei de la Curtea de Argeș, în 1517 - intrată în legendă - în prezența marilor ierarhi ai Orientului creștin, în frunte cu patriarhul Teolipt I al Constantinopolului și în prezența Mitropolitului Țării Românești, Macarie, trebuia să arate lumii că Bizanțul și simbolurile sale se păstrau nealterate. Era o misiune asumată conștient de principii români, în cadrul aceluia „Bizanț după Bizanț” de care vorbea Nicolae Iorga.

Om politic, scriitor, filosof, Neagoe Basarab a știut să guverneze echilibrat și înțelept într-o lume plină de excese și primejdii, ce anunțau mari încercări pentru țară.

Tot din vremea lui Neagoe Basarab avem și cea mai veche dovadă de canonizare din țara noastră, în 1517, odată cu sfințirea Mănăstirii Curtea de Argeș, fiind canonizat fostul patriarh al Constantinopolului și Mitropolit al Țării Românești, Nifon.

De asemenea, în vremea domnitorului Neagoe, la 17 august 1517, scaunul mitropolitan de la Argeș își încheie misiunea de arhipăstorire sufletească după 158 de ani de existență, fiind mutat la Târgoviște, unde se afla și reședința voievodului de mai multă vreme, și unde Neagoe ctitorise noua mitropolie. Mănăstirea Argeșului, acolo unde fusese mai înainte vechea Mitropolie, și pe locul căreia Neagoe Basarab a ctitorit „mănăstire naltă, cum n-a mai fost altă”, va rămâne, așa cum s-a hotărât de ctitorul ei, la rangul de arhimandrie.

Traversând istoria Mănăstirea Argeșului va intra din nou în rândul ctitoriilor

voievodale cu rang de episcopie după 276 de ani, la 18 octombrie 1793, când, la propunerea mitropolitului Dositei Filiti și a Divanului Țării, se înființa Episcopia Argeșului, cu jurisdicție eclesiastică asupra teritoriului județelor Argeș și Olt. Desființată din nou ca episcopie, în anul 1948, de către regimul comunist, vechea ctitorie domnească va reveni la rangul de catedrală episcopală în anul 1990, prin reînființarea Episcopiei Argeșului. Din anul 2009, prin ridicarea în rang a episcopiei Argeșului și Muscelului, va deveni catedrală arhiepiscopală.

Neagoe Basarab a fost canonizat de Biserica Ortodoxă Română în anul 2008, având ziua de prăznuire în 26 septembrie”.

Expoziția „Dincolo de Legendă. Neagoe Basarab” poate fi vizitată în perioada 1 decembrie 2021 - 31 decembrie 2022. De Ziua Națională, în 1 decembrie 2021, între orele 10:00-18:00, accesul vizitatorilor va fi gratuit.

Foto credit: urban.ro

basilica.ro